

En ung ungersk vizsla, strävårig, med både sele och halsband. Båda har för- och nackdelar. Viktigast är att koppelträna på rätt sätt.

Halsband eller sele – vilket är bäst?

Det finns nästan lika många åsikter som hundägare vad gäller frågan om att välja halsband eller sele. Frågar man experterna finns det för- och nackdelar med båda. Här går vi igenom sådant som kan vara bra att veta – och att tänka på.

TEXT LENA HEIMLÉN

De flesta är överens om att det inte spelar så stor roll vilket man väljer. Utrustningen ska inte vara en lösning utan är bara ett hjälpmedel. Själva koppelträningen, däremot, är A och O.

– Mig spelar det verkligen ingen roll om man använder sele eller halsband, säger hundcoachen Fredrik Steen. Det är inte genom olika typer av utrustning du ska styra din hund. Det ska du göra genom kommunikation och relation. Personligen använder jag sele på mina hundar när hunden ska dra tungt och verkligen belasta kroppen. Men annars gillar jag halsband bättre. Det är lätt att ta av och sätta på, ett halsband skaver inte mot kroppen på samma sätt som en sele kan göra.

Det viktigaste är att utgå från hunden, vad ni ska göra tillsammans, era respektive fysiska förutsättningar och om det finns några problemområden. Har du bara lärt din hund att gå i koppel utan att dra väljer du den utrustning som är mest

praktisk för era promenader och andra aktiviteter.

När det gäller selar finns det några olika varianter. Det är viktigt att välja rätt storlek så att remmarna runt hundens bröstorg inte sitter för högt upp och skaver mot hals och strupe. Selen ska heller inte sitta för långt ner så att den påverkar frambenens rörelser och skaver. Fördelen med alla selar är att hundens hals och nacke är fria så att halskotpelaren skonas från drag och ryck.

Olika typer av selar

De vanligaste selarna är formade som en åtta, eller som Y eller X, där kopplet sätts fast i en ögla mitt på ryggen. Nackdelarna är att du får sämre kontroll på hundens huvud och om hunden drar i kopplet eller gör ett plötsligt utfall får den mycket muskelkraft och det kan vara svårt att hålla emot.

På frontfästa selar fäster man i stället kopplet i en ring

1. Vadderad sele med handtag och två fästpunkter för koppel. Maskintvättbar i 30 grader. Finns i fem storlekar och åtta färger.

Doggie **Pris:** Cirka 529 kronor

2. Så kallad Y-sele från Hurttå. Selen är justerbar, har reflexer och sägs torka snabbt om den blir blöt. Finns i åtta storlekar och tre färger.

First Vet **Pris:** 259–299 kronor

3. Halvstryphalsband i vegetabiliskt garvat svenskt läder. Finns i storlekar från 30 cm, som ökar i varje steg med 5 cm till 60 cm. Bredd 12–18 mm beroende på storlek.

Häromi **Pris:** Cirka 85 kronor

4. Fodrat, fast halsband med snäppspänne och reflextrådar. Maskintvättbart i 30 grader. Finns i 10 färger och storlekar från 25 till 55 cm.

Väst kustens zoologiska **Pris:** 249 kronor

”De vanligaste selarna är formade som en åtta, eller som Y eller X”

framtill på selen för att hunden inte ska få samma kraft att dra. Om den drar ändå, eller gör ett utfall, vänds hunden mot dig eftersom koppel sitter framtill. Nackdelen kan vara att hunden, särskilt om den är stor och stark, lär sig att kompensera selens styrning och spjärnar emot när den drar och därmed böjer kroppen som på så vis belastas snett.

Olika typer av halsband

Halsband finns i till exempel läder, nylon eller plast och i olika varianter: fast halsband och halvstryp.

Fasta halsband finns i olika material, bredder, längder och utseenden efter tycke och smak. Det är viktigt att halsbandet har rätt storlek. Mät omkretsen på hundens hals med ett måttband, och ge utrymme för ett finger emellan för rätt storlek. Nackdelen med ett fast halsband är att hunden kan krångla sig ur det om den skulle rycka till eller om halsbandet sitter för löst.

Halvstryp har fördelen att snabbt och lätt kunna tas på och av. Det drar inte åt lika mycket som ett stryphalsband. I det kortaste läget ska ett halvstryphalsband ha samma om-

Hans Rosenberg, SKK, avråder från flexikoppel. Här med sin curly coated retriever Jack och mopsen Ryssen.

FOTO: MÅNS ENGBERKTSOON

SKK avråder från rullkoppel

→ Till de flesta halsband finns matchande koppel av läder, nylon eller plast. Lämplig längd på ett koppel sägs vara cirka 1,5 meter, då har man sin hund under god kontroll. En kontroll man däremot inte har med ett så kallat rullkoppel, något som Svenska Kennelklubben bestämt avråder från.

– Det finns inga som helst fördelar med ett flexibelt åtta meter långt rullkoppel, säger Hans Rosenberg, press talesperson för SKK. Du har ingen kontroll på hunden, särskilt inte som många passar på att använda telefonen under hundpromenaden. Stor hund hälsar på liten hund på flera meters håll och du kanske inte ens lägger märke till att de är nära varandra förrän det är för sent. Dessutom inträffar flera olyckor varje år där hundar varit kopplade på detta sätt och blivit påkörda, gått in i en hiss som åkt i väg utan att ägaren hunnit med och liknande.

Utöver olyckorna där hundar omkommit händer det alltför ofta att hundar trasslar in sig, får lindrigare skador eller att hundägare skadas till exempel genom att hunden sticker i väg och linan dras åt runt benen.

”Det är inte genom olika typer av utrustning du ska styra din hund”

krets som hundens hals. Det finns alltså ingen risk att hunden stryper sig själv om den drar. Halsbandet är ofta bekvämt för hunden eftersom det sitter löst så länge hunden inte drar.

Börja i tid - och lek fram koppelvana

Som nämnts tidigare är halsband, sele och koppel hjälpmedel för promenader och andra aktiviteter med hunden. Det viktiga är att ha en god kommunikation och att redan tidigt lära hunden att gå i koppel. Börja med att vänja valpen vid halsbandet eller selen när ni leker inomhus. Vissa valpar vänjer sig direkt medan andra kan behöva lite mer tid. Ta av och på lite då och då och uppmuntra valpen hela tiden.

Valpen måste vänjas vid att gå i koppel under positiva former. Prata gärna med valpen medan ni går och om den vill dra iväg är det ditt ansvar att se till att det inte blir en vana. Stanna, vänta tills valpen kommer till dig och fortsätt sedan promenaden. Om det behövs kan du locka valpen till dig med en leksak eller godis. I början kan det vara bra att gå i en miljö med så lite störningar som möjligt, småprata med den och ge beröm när valpen gör rätt.

Om valpen vill bita i kopplet är det bra att direkt visa att det inte är okej, rätta hunden med lugn och bestämd röst och om det behövs förstärkning kan du locka med en leksak som du erbjuder som alternativ till att bita i kopplet. Vänjer du inte av valpen vid detta finns risken att beteendet förvärras och blir ett svårhanterligt problem.

Rekommendationerna är alltså att välja sele eller halsband

FOTO PERNILLA WESTBERG

Fredrik Steen med storpuddeln Fyran som nu utbildas till ledarhund.

med utgångspunkt från vad du som hundägare tycker passar bäst för just din hund och för era gemensamma aktiviteter och - inte minst - byt utrustning vartefter hunden växer!

Det allra viktigaste är att med tålmod och uppmuntran visa hunden vad du vill att den ska och får göra, eller inte ska/får göra.

Utrustning du absolut INTE ska använda!

→ Det finns tyvärr olika typer av utrustning på marknaden som inte borde få finnas. Elhalsband ger hunden elstötar antingen automatiskt till exempel när hunden skäller eller stötar som styrs av ägaren med fjärrkontroll. Stackel är ett halsband med metalltaggar som sticker in i hundens hals. Båda dessa är förbjudna i Sverige enligt lag (Djurskyddslagen 2018:1192 samt Jordbruksverkets djurskyddsförordning).

Annan utrustning som skapar obehag

→ Stryphalsband går genom sin egen ögla: ju mer hunden drar desto mer dras halsbandet åt. Kraftiga ryck kan ge skador på strupe och hals men även på hundens ögon. Hundar som drar

mycket kan lära sig att strunta i att halsbandet dras åt och fortsätter att dra tills de nästan stryper sig själva, de förstår helt enkelt inte sambandet mellan obehaget och deras egen rörelse framåt. Alltså är stryphalsband inte att rekommendera.

Stryphalsband finns även som metallkedja eller som så kallat retrieverkoppel där halsbandet och kopplet är en enda enhet.

Nosgrimma påminner mycket om grimma för häst och består av ett band bakom nacken och ett band runt nosen, vilket gör att man kan styra hur hunden ska hålla sitt huvud. Man ska dock känna till att hundar inte har samma möjligheter som hästar att balansera belastningen på nacken, vilket gör att om man drar eller rycker i kopplet så utsätts hundens nacke för tryck i kombination med vridning som kan orsaka skada.

–Jag är generellt sett inte förtjust i nosgrimma eller andra typer av ”hjälpmedel” som faktiskt skapar obehag för att få resultat (under en begränsad tid), säger Fredrik Steen. Det jag kan tänka mig är att en hundägare med enorma problem kan använda nosgrimma under en kort tid för att få lite hjälp med att komma i gång med en bättre träning av hunden. Tyvärr är det generellt sett inte så dessa hjälpmedel används.

Det finns även en så kallad antidragssele med linor som dras åt under frambenen om hunden drar, eller om du drar i kopplet. Linorna skaver i hundens armhålor vilket gör att hunden drar mindre, men är samtidigt en stor nackdel eftersom det orsakar obehag för hunden. En annan nackdel är att man får sämre kontroll på hunden eftersom kopplet fästs i linan som går under hundens framben.